



Datum

2019-06-08

Vår referens

Märta Lunnér

Utvecklingssekreterare

marta.lunner@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Utredningsdirektiv - Utveckling av stödet till det fria kulturlivet KN-2019-2510

Sammanfattning

Kulturstödet ska ge goda förutsättningar för det fria kulturlivet att etablera sig, verka och utvecklas. Det finns behov av en översyn av kulturstödet för att kunna möta utvecklingen utifrån Malmöbornas och kulturlivets behov. Utredningens huvudfokus bör vara att undersöka möjligheterna till ett breddat kulturstöd med större utrymme att stödja Malmöbornas kreativitet och delaktighet, med fokus på unga. Övriga områden är att tydliggöra långsiktigheten i verksamhetsstöden, lokalfrågor samt implementeringen av Malmö stads uppdaterade riktlinjer för stöd till idéburen sektor.

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

1. Kulturnämnden ger kulturförvaltningen i uppdrag att genomföra en utredning av stödet till det fria kulturlivet med den inriktning som beskrivs i ärendet.
2. Utredningen med förslag till nya riktlinjer ska återrapporteras till kulturnämnden senast i maj 2020.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse - Direktiv utredning kulturstöd

Beslutsplanering

Kulturnämndens Ordförandeberedning 2019-06-04

Kulturnämndens arbetsutskott 2019-06-11

Kulturnämnden 2019-06-18

Beslutet skickas till

Kulturförvaltningen

Ärendet

Utredningens syfte

Kulturstödet ska ge goda förutsättningar för det fria kulturlivet att etablera sig, verka och utvecklas. Nya konstnärliga former och arbetssätt växer fram och Malmö är en stad i snabb tillväxt och förändring. Det finns behov av en översyn av kulturstödet för att kunna möta utvecklingen utifrån Malmöbornas och kulturlivets behov, i enlighet med kulturnämndens mål. Genom ett medvetet och målinriktat arbetssätt kan kulturstödet skapa synergieffekter som främjar arbetsvillkoren inom kultursektorn och förutsättningarna för en hög konstnärlig kvalitet samt stärker stadens utveckling i riktning mot en ökad social och kulturell hållbarhet.

Stödet till de fria kulturaktörerna bidrar till att profilera Malmö som en spännande och attraktiv kulturstad. Kulturstödet är också en central resurs i arbetet med kulturen som en möjlighet för ökad delaktighet, och för att stärka demokratin och de sociala nätverk som bidrar till en tryggare och mera inkluderande stad.

Utredningen bör inriktas mot följande områden:

- Huvudfokus bör vara att undersöka möjligheterna till ett breddat kulturstöd med större utrymme för stöd som främjar Malmöbornas kreativitet och konstnärlig utveckling, med särskilt fokus på ungas delaktighet.
- Tillsammans med övriga berörda förvaltningar se över behovet av stöd som riktas till verksamhet i gränslandet mellan konstnärlig praktik och social hållbarhet, där konstnärliga processer används för att uppnå tydliga samhällsliga effekter.
- Tydliggöra långsiktigheten i verksamhetsstöden till kulturorganisationer, bland annat genom att klargöra riktlinjerna för stöd kopplat till lokalanvändning och se över formerna för lokalavtalen med det fria kulturlivets aktörer.
- Implementering av Malmö stads uppdaterade riktlinjer för stöd till idéburen sektor. Den övergripande inriktning som anges i Överenskommelsen Malmöandan bör vara vägledande.
- Se över bidragsvillkoren i förhållande till juridisk organisationsform.

I utredningen ingår att se över behovet av resurser och prioriteringar i förhållande till de förslag som tas fram.

Metod och tidplan

I utredningen krävs en kartläggning av nuläget samt dialog med berörda verksamheter inom förvaltningen, andra förvaltningar inom Malmö stad och med kulturlivets aktörer samt studieförbund och andra delar av civilsamhället, med särskild inriktning mot unga som idag inte deltar i det kulturella utbudet. Omvärldsanalys och jämförelser med exempelvis andra bidragsgivare kan också vara relevant i vissa frågor. Inom ramen för utredningen bör förslag till effektmål tas fram liksom förslag till hur effekterna av insatserna kan utvärderas i dialog med aktörer inom det fria kulturlivet.

Utredningen bör genomföras under hösten 2019 och våren 2020, och slutrapporteras till kulturnämndens senast i maj 2020. Förändringar av kulturstödet kräver tid för implementering och kommunikation, och kan börja gälla från och med 2021.

Bakgrund

Budgeten för kulturstöd uppgår 2019 till 73,9 mkr. Större delen riktas till etablerade och professionella kulturaktörer som bedriver en kontinuerlig eller återkommande verksamhet och utgör en grundläggande infrastruktur i Malmös kulturliv. Vissa av dessa har även stöd i form av fria lokaler. Nya initiativ och arrangemang i mindre skala kan få stöd i form av projektstöd och enskilda kulturskapare har möjlighet till stöd i stipendieform. Studieförbunden bedriver en bred verksamhet som engagerar många Malmöbor och stärker föreningslivet. Bestämmelserna för kulturstöd uppdaterades senast 2017, i linje med Malmö stads och kulturnämndens mål.

Malmö stad ger sammantaget ett mycket omfattande stöd till civilsamhället och den idéburna sektorn och utöver bidragsgivningen sker också många andra former av samverkan. Kulturnämnden har huvudansvar för stöd inom kulturområdet, men kulturverksamhet av olika slag får också bidrag via andra nämnder, främst fritidsnämnden och kommunstyrelsen.

Överenskommelsen Malmöandan, som tillkom 2017, anger den övergripande inriktningen och förhållningssättet för samverkan mellan Malmö stad och idéburen sektor. Kommunfullmäktige antog 2019-04-25 uppdaterade gemensamma riktlinjer för stöd till idéburen sektor, bland annat med fokus på demokratifrågor, som ska tillämpas av alla berörda nämnder. I övrigt hanteras regler och prioriteringar inom bidragsgivningen av respektive nämnd och förvaltning. Under senare år har utvecklingen gått mot ökad dialog och samverkan mellan förvaltningarna i dessa frågor, och det ger förutsättningar för en stärkt helhetsyn. En återkommande fråga är hanteringen av föreningar och andra verksamheter som har svårt att passa in i de befintliga regelverken och som därför riskerar att ”hamna mellan stolarna”.

Ett breddat kulturstöd

Huvudfokus för utredningen bör vara att undersöka behov och möjligheter till ett breddat kulturstöd, för att kulturen i ännu högre grad ska kunna bidra till att realisera stadens fulla potential. Därför behöver de ”mellanrum” som finns i Malmö stads nuvarande stödsystem fångas upp. Det handlar om nya kulturformer som inte har en självklar plats inom de traditionella konstformerna, ofta i gränslandet mellan professionell kultur och amatörkultur och mellan konstnärligt och socialt inriktad kulturverksamhet.

Utredningen bör utgå från ett helhetsperspektiv, för att kulturstödet på bästa sätt ska bidra till stadens utveckling. Det finns behov av ett samlat grepp, främst för att ge en större plats för Malmöbornas kreativitet. Särskilt Malmös unga ska ha många möjligheter att uppleva, delta, skapa och påverka inom kulturen - på olika platser, inom olika konstformer och genom olika uttrycksätt.

Staden behöver möta och stödja nya initiativ från medborgarna och det fria kulturlivet, som drivs utifrån konstnärliga uttryck, metoder eller praktiker och samtidigt utgår från ett socialt syfte eller kontext, t ex en specifik målgrupp eller en plats i staden. Många aktiva och engagerade professionella konstutövare har Malmö som arbetsplats, vilket är en tillgång och framgångsfaktor. Kulturstödet bör stimulera till nytänkande och nya former av möten och samarbeten mellan de professionella kulturskaparna, Malmöborna och civilsamhället.

Kartläggning, nulägesanalys och dialog med berörda verksamheter inom förvaltningen, andra förvaltningar inom Malmö stad och med kulturlivets aktörer behöver ingå i utredningen.

När det gäller amatörculturen vilar ett stort ansvar på studieförbunden, som har kultur som ett av sina huvuduppdrag. Studieförbundens verksamhet har beröringspunkter med frågorna i utredningen, och kan delvis ingå i en kartläggning. Det särskilda stödet till studieförbunden fungerar på ett annat sätt än kulturstödet i övrigt, med nära koppling till de statliga bidrag som fördelas genom Folkbildningsrådet. Stödsystemet för studieförbunden är ett separat och komplext område som inte bör omfattas av utredningsuppdraget.

Uppdrag:

- Utifrån ett samlat Malmö stad-perspektiv undersöka möjligheterna att utveckla och bredda kulturstödet, med särskilt fokus på Malmöbornas och de ungas kreativitet och delaktighet.
- Ta fram förslag till riktlinjer, effektmål och former för utvärdering.

Långsiktighet i kulturstödet

Över 60% av kulturstödsbudgeten fördelas i form av årliga verksamhetsstöd, för närvarande till ett femtiotal kulturorganisationer. Enligt kulturnämnden bestämmelser är det en långsiktig stödform för etablerade verksamheter och det finns en hög grad av kontinuitet.

Verksamhetsstödet baseras, liksom övriga kulturstöd, på den ansökan som kulturaktören lämnar in. De allmänna och specifika villkoren för stödet kommuniceras genom ett bidragsbeslut.

Till ett mindre antal organisationer upplåter nämnden hyresfria lokaler, vilket regleras genom särskilda avtal. Vissa andra organisationer hyr lokaler i andra hand av förvaltningen. En översyn lokalavtalen har inletts, bl a om villkoren i lokalavtalen i relation till bidragsbesluten.

Uppdrag:

- Tydliggöra långsiktigheten i verksamhetsstöden, med hänsyn till behoven av utveckling och förändring. De berörda kulturaktörerna bör ha en trygghet och en rimlig framförhållning i sin verksamhet. Det måste samtidigt finnas ett kulturpolitiskt utrymme och en process för omprövning och omprioriteringar.
- Se över formerna för lokalavtalen och förtydliga villkoren för stöd kopplat till lokaler. Tydlighet, transparens och likvärdighet bör gälla när förvaltningen tillhandahåller lokaler till fria kulturaktörer.

Övergripande riktlinjer för Malmö stads stöd till idéburen sektor

Kommunfullmäktige antog 2019-04-25 uppdaterade regler och riktlinjer för stödet till idéburen sektor (STK-2018-74), som har trätt i kraft och ska tillämpas av alla berörda nämnder. Syftet är att skapa en gemensam grund för den samlade bidragsgivningen och bidra till en likvärdig bedömning. Det ska samtidigt finnas utrymme för nämnderna att göra anpassningar efter respektive ansvarsområde. Riktlinjerna förtydligar vilka krav Malmö stad ställer på verksamheter som får bidrag liksom Malmö stads åtaganden att ha en öppen och transparent bidragshantering och att följa upp den verksamhet som får stöd.

Grundförutsättningen för bidragsgivningen är tillit. En viktig utgångspunkt är Överenskommelsen Malmöandan, som Malmö stad och idéburen sektor gemensamt tagit fram. Målen är bland annat att tillsammans arbeta för en öppen, demokratisk och jämlik stad, att öka delaktigheten och inkluderingen och att stödja engagemanget för att lösa stadens utmaningar.

Enligt de nya riktlinjerna ska de verksamheter som får stöd ta ställning för demokratin, ta avstånd från våldsbejakande uttryck och åsikter samt vara icke-diskriminerande. De är på vissa punkter mera detaljerade än de aktuella bestämmelserna för kulturstöd.

Begreppet idéburen sektor brukar definieras som verksamheter som bygger på demokratiska värderingar och som gynnar samhälls- eller medlemsintresset. Vidare att de är fristående från den offentliga sektorn och bedrivs i form av icke vinstutdelande föreningar, kooperativ, samfund, stiftelser eller liknande. Kulturstödet ges främst till denna typ av organisationer men även till mindre del till kulturskapare som bedriver sin verksamhet som enskilda näringsidkare eller i bolagsform. I utredningen bör ingå att se över stödvillkoren i förhållande till juridisk organisationsform.

Uppdrag:

- Se över hur Malmö stads övergripande riktlinjer för stöd till idéburen sektor bör tillämpas inom kulturnämndens verksamhet. Principerna i Överenskommelsen Malmöandan bör vara vägledande.
- Ta fram förslag till en utvecklad uppföljning i form av fördjupade stickprovsgranskningar/revision av beviljade stöd.
- Se över bidragsvillkoren i förhållande till juridisk organisationsform.

Ansvariga

Pernilla Conde Hellman Kulturdirektör